

TIEDOTE

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO, MAAKUNTAHALLITUS 25.9.2023

Esityslista ja pöytäkirja: www.varsinais-suomi.fi

Yhteystiedot: etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO: REPOWEREU-RAHOITUKSEN TUTKIMUS- JA KEHITYSOSAN OSOITTAMINEN SUORAAN VAIN VTT:LLE JA SYKELLE ON ONGELMA

Lisätietoja: Erikoissuunnittelija Kristina Karppi, p. 040 779 0481

RePowerEU on EU:n suunnitelma puhtaan energiasiirtymän nopeuttamiseksi ja venäläisestä fossiilisesta energiasta irtautumiseksi. Taustalla on asetus helmikuulta 2023.

Suomeen on tulossa 127 miljoonaa euroa investointeihin ja uudistuksiin. Valtiovarainministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö sekä Ympäristöministeriö ovat valmistelleet ehdotuksen rauhoituksen käyttämisestä. Ehdotus on lausunnoilla. Rahoitus on EU-tasolla yhteensä 2 miljardia euroa ja se on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä (RFF).

Varsinais-Suomen liitto toteaa VM:n ehdotuksesta Suomen REPowerEU-rahoituksen käyttökohteiksi mm. seuraavaa:

Kokonaisuudessaan on erittäin hyvä, että rahoitusta puhtaan energiasiirtymän nopeuttamiseksi on tarjolla. Ehdotus Suomen RePowerEU-luvusta on jakosuhteiltaan ymmärrettävä. Valmistelussa on jouduttu huomioimaan rahoitusvälineen vaativat reunaehdot kireästä aikataulusta sekä sisältöjen ja hallinnoimisen tarpeista vaatimuksista.

Varsinais-Suomen näkökulmasta ehdotuksen suurin ongelma on tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen 40 miljoonan euron osoittaminen suoraan vain VTT:lle ja Suomen ympäristökeskukselle. 40 miljoonaa on merkittävä summa ja maassa on lukuisia muitakin tutkimustahoja, joilla on vahvaa osaamista energiasiirtymän ja materiaalikiertojen aiheissa.

Varsinais- Suomen liitto esittääkin, että ainakin osa tutkimus- ja kehitysvarojen 40 miljoonasta tulisi osoittaa avoimesti haettaviksi tavallista kevyemmällä hakumenettelyllä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, ehdotetaan Varsinais- Suomesta suoraan rahoitettavaksi Turun seudun vetytoimijoiden valmistelemaa vetypilottia ja siihen kytkeytyvää tutkimushanketta:

- Turun seudun vetytoimijat valmistelevat. Mukana kaikki alueen korkeakoulut, yritykset ja julkinen puoli. Turku Science Park koordinoi (Green Industry Park).
- Tutkimuskohteena vedyn valmistus, jalostus, varastointi, siirto, turvallisuus ja oheistuotteet (lämpö, happi)
- Aikatähtäin on sekä nykyisissä vetytuotteissa (ammoniakki lannoitteena sekä raskaan meriliikenteen polttoaineet) että tulevaisuudessa (kemikaalit, muoviteollisuuden monomeerit ja muut kompleksiset hiilivedyt).
- Vedyn pilottilaitos mahdollisesti Naantaliin Green North Energy Oy:n suunnitteleman laitoksen lähelle tai muualle teollisesti synergiseen sijaintiin

Muista nostoja lausunnosta:

- Vihreän siirtymän investointien tukemisen osalta (55 miljoonaa euroa) riskinä on rahoitusvälineen kireä aikataulu, jonka vuoksi on vaikea investoida energiantuotantoon pitkäjänteisesti Useimpien vihreän siirtymän teknologioiden kehitys- ja investointiprosessit ovat huomattavasti pidempiä kuin kolme vuotta, tuulivoimassa ja siirtoverkoissa esimerkiksi noin kymmenen vuotta ja vetytaloudessa vielä enemmän. Varsinais-Suomen liitossa kannatetaan ehdotuksen neuvotteluesitystä siitä, että tukikelpoisiksi tulisi hyväksyä myös vain osittaiset kehitys- ja investointiprosessit eli sellaiset, jotka ovat edenneet todennettavan pitkälle kesäkuuhun 2026 mennessä.
- Edelleen Varsinais-Suomen liitossa pidetään erittäin tärkeänä sitä, että RePowerEU-ohjelman käyttökohteiden tulee täyttää Ei merkittävää haittaa -periaatteen (DNSH) mukaiset kriteerit, joita sovelletaan kaikkiin EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman (RRF) hankkeisiin. Rahoitusvälineestä vastaavien ministeriöiden toivotaan olevan erityisen huolellisia siinä, DNSH-arviointien tulkitseminen olisi johdonmukaista. Tämä voi myös tarkoittaa sitä, että osa hankkeista joudutaan hylkäämään DNSH -arviointien perusteella, esim. teollisen mittakaavan aurinkovoimalat eivät kriteereitä aina täytä, etenkin jos ne sijoitetaan metsämaalle.

MAAKUNTAHALLITUS VAATII ITÄMEREN SILAKAN KALASTUKSELLE JATKOA

Lisätietoja; Vs. edunvalvontajohtaja Malla Rannikko-Laine, p.040 721 3429

Euroopan komission ehdotus Itämeren kalastusmahdollisuuksiksi vuodeksi 2024 vaikuttaa merkittävästi Suomen kalastuselinkeinoon. Komissio ehdottaa käytännössä silakan kalastuksen lopettamista ensi vuonna ja lohien kalastuksen rajoittamista. Komission pyytämät lisäselvitykset mahdollistaisivat silakan kalastuksen vain niissä tapauksissa, joissa silakka on tahatonta saalista esimerkiksi kilohailin sivusaaliina.

Esitetyssä laajuudessaan esitys uhkaa suomalaisen kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä ja jalostusyriyten toimintaa raaka-ainepulan vuoksi. Silakan osuus Suomen koko merialueen saaliista on noin 80 prosenttia. Neljännes saaliista päätyy elintarvikkeeksi tuoreena tai pakasteena ja loppuosa pääosin jalosteeksi kalajauhoksi tai rehuksi. Kalajauhoa käytetään kalankasvatustiluksilla kotimaassa sekä Virossa ja Tanskassa. Suomen kalajauhotehtaat sijaitsevat Varsinais-Suomen Kasnäsissä ja Pohjanmaalla Kaskisissa.

Komissio kertoo nojaavansa esityksessään tutkijoiden arvioon silakkakannan koon kehityksestä ja sen vuoksi ehdottaa kohdennetun kalastuksen kieltämisestä. Kansainvälisen merentutkimuslaitoksen, ICES, antamassa tieteellisessä neuvossa suositellaankin kiintiöihin poikkeuksellisen merkittäviä 20–50 % leikkauksia. Komission ehdotus ei kuitenkaan pohjautu tieteelliseen arvioon ja suosituksiin, vaan on tätä selkeästi kireämpi esittäessään kalastuksen kieltämistä vuodeksi.

Maakuntahallitus pitää esitystä perusteettoman kovana kalastuselinkeinolle ja vaatii esityksen korjaamista. Kalakantojen kiintiöiden tulee perustua tieteelliseen tietoon sekä huomioida sosio-ekonomiset vaikutukset. Elinkeinojen jatkuvuuden näkökulmasta päätösten tulee olla ennustettavia ja esitettyjen muutosten hallittavissa olevia. Päätöksenteossa tulee huomioida myös kaikkein uusimmat tiedot muun muassa silakan parantuneesta kunnosta.

Kielto koskettaa yli 300 kaupallista kalastajaa ja jalostusyriyksiä, jotka työllistävät 100 henkilöä vuodessa. Taloudellinen menetys yriyksille ja yrittäjille on arvion mukaan 70 miljoonaa euroa. Jos

elinkeinonharjoittajien määrä romahtaa kiellon aikana pysyvästi, vaikuttaa se myös Itämereen sen ekologista tilaa heikentävästi. Kalastus on todettu tehokkaimmaksi keinoksi poistaa ravinteita vesistöistä. Suomessa ammattikalastuksen avulla poistetaan vuosittain noin 25 % ihmisen mereen aiheuttamasta fosforikuormasta ja 6 % typpikuormasta, joten toiminnalla on suora positiivinen vaikutus meriympäristön tilaan. Kalastusalueella, johon Saaristomeri kuuluu, ovat kalastuksen saaliit olleet noin 35 000 tonnia vuodessa. Tästä silakan ja kilohailin osuus on vastannut määrällisesti lähes koko saalista. Kotimaisen kalajauhon käyttö kalankasvatuslaitoksissa lisäksi tukee meren kestävästä kiertotaloutta. Tuotuna kalajauho lisää meren rehevöitymistä entisestään.

Suomen tulee ottaa Euroopan maatalous- ja kalastusneuvostossa selkeä kanta komission ehdotuksen muuttamiseksi ja neuvotella yhdessä muiden jäsenvaltioiden kanssa kohtuullisista kalastuskiintiöistä ICES:n tieteellisen neuvon mukaisesti

KARI HÄKÄMIES EROAA MAAKUNTAJOHTAJAN VIRASTAAN LOKAKUUN 2024 ALUSTA

Maakuntajohtaja Kari Häkämies on ilmoittanut eroavansa maakuntajohtajan virastaan 1.lokakuuta 2024 alkaen. Tavoitteena on täyttää virka maakuntavaltuuston kokouksessa kesäkuussa 2024.